

Ehdotus kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelmasta
Kepan kommentit 17.8.2012

Kommentit lisätty **keltaisella** ja tekstiehdotukset **vihreällä**.

Ehdotus kauppaa tukevan toimintasuunnitelman rakenteeksi
KEO-20, KEO-03, KPO-10
14.6.2012

Esipuhe

1 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö

- 1.1 Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön kansainvälinen aloite
- 1.2 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö – Suomen toiminta
- 1.3 Uusina painopisteinä työpaikat, osallistavuus ja vihreä talous

2 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö Suomen kehityspolitiikassa

- 2.1 Ihmisoikeusperustaisuus
- 2.2 Läpileikkaavat tavoitteet
- 2.3 Yksityinen sektori luo investoimalla ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittäjyyden mahdollisuuksia kaikille ihmisille
- 2.4 Suomen tavoitteet

***Tavoite 1:** Liiketoimintaympäristö edistää yksityisen sektorin toimintaa*

***Tavoite 2:** Kehitysmaat hyötyvät kaupasta ja investoinneista*

***Tavoite 3:** Taloudellinen toiminta perustuu luonnonvarojen kestäväan käyttöön*

***Tavoite 4:** Ihmisten osaaminen tuottaa innovatiivista taloudellista toimintaa*

- 2.5 Yhteydet muihin sektoreihin ja teemoihin

3 Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimeenpano

- 3.1 Maa- ja aluetason yhteistyö
- 3.2 Monenkeskinen ja EU-yhteistyö
- 3.3 Muut kumppanuudet

4 Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön seuranta ja raportointi

1 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö

Laajapohjainen kestävä taloudellinen kehitys on edellytys YK:n vuosituhtavaroitteiden saavuttamiseksi. Kestävä talouskehitys luo ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittämisen mahdollisuuksia, vähentää köyhyyttä sekä edistää ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa. Taloudellinen kehitys on kestävä, kun se tuottaa yhteiskuntaan vaurautta ja hyvinvointia oikeudenmukaisella tavalla sekä ylläpitää tai lisää yhteiskunnan mahdollisuuksia tuottaa vaurautta ja hyvinvointia pitkällä aikavälillä. Taloudellinen kehitys lisää kehitysmaiden vero- ja vientituloja, joiden avulla maat voivat rahoittaa julkisten palvelujen tuotantoa ja kansalaistensa hyvinvointia. Pitkällä aikavälillä kehitysmaiden oman osaamisen kasvu vähentää myös maan apuriippuvuutta.

KOMMENTTI: Kestävä taloudellinen kehitys vaatii yrityksiltä ja mailta kestävää veropolitiikkaa, jotta verotuotot kasvavat. Lisäkommentti aiheesta kappaleessa 2.3.

Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö (*Aid for Trade, AFT*), on yleisnimitys kehitysyhteistyölle, jonka tarkoitus on vahvistaa kehitysmaiden tuotannollista toimintaa ja kykyä käydä ulkomaankauppaa kestävä taloudellisen kehityksen edistämiseksi ja köyhyyden vähentämiseksi. Kauppaa tukevaan kehitysyhteistyöhön voidaan lukea kauppapolitiikka ja -säädökset, taloudellinen infrastruktuuri, tuotannollisen kapasiteetin kehittäminen ja kauppaan liittyvä sopeutus (ks. tarkemmat tukiluokat taulukosta).

- ▶ Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön suppea määritelmä eli ”kauppaan liittyvä (tekninen) apu” kattaa kauppapolitiikan ja -säädökset ja ulkomaankaupan kehittämisen.
- ▶ Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön laaja määritelmä kattaa suppean määritelmän lisäksi taloudellisen infrastruktuurin, tuotannollisen kapasiteetin kehittämisen ja kauppaan liittyvän sopeutuksen.
- ▶ Osa tuotannollisen kapasiteetin kehittämiseen kohdennetusta tuesta kehittää ulkomaankauppaa, mikä voidaan ilmaista raportoinnissa erityisen ”ulkomaankaupan kehittämisen markkerin” avulla.

Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö ja yksityisen sektorin kehitys liittyvät kiinteästi toisiinsa. Huomattava osa kauppaa tukevasta kehitysyhteistyöstä on julkisen sektorin toimintaa.

Kauppaa tukevaan kehitysyhteistyöhön kuuluvat CRS-raportointiluokat	
<i>Raportointiluokka</i>	<i>CRS-koodi(t)</i>
Kauppapolitiikka ja -säädökset	
Kauppapolitiikka ja -hallinto	33110
Kauppan esteiden poistaminen	33120
Alueelliset kauppasopimukset	33130
Monenkeskiset kauppaneuvottelut	33140
Kaupallisen alan koulutus ja harjoittelu	33181
Taloudellinen infrastruktuuri	
Kuljetus ja varastointi	21010...21081
Tietoliikenne	22010...22040
Energia	23010...23082
Tuotannollisen kapasiteetin kehittäminen	
Pankit ja rahoitus	24010...24081
Liike-elämän tukipalvelut ja instituutiot	25010
Maatalous	31110...31195
Metsätalous	31210...31291
Kalatalous	31310...31391
Teollisuus	32110...32182
Mineraalivarat ja kaivannaistoiminta	32210...32268
Matkailupolitiikka ja -hallinto	33210
Kauppaan liittyvä sopeutus	
Kauppaan liittyvä sopeutus	33150

Kehitysmaan hallinto on avainasemassa taloudellisen toimintaympäristön ja sen instituutioiden kehittämisessä sekä kansainväliseen kauppajärjestelmään vaikuttamisessa. Julkisen sektorin rooli varsinaisessa kaupassa ja yritystoiminnassa on kuitenkin vähäisempi. Pääsääntöisesti kauppa on yksityisen sektorin toimintaa. Yksityisen sektorin kehitys keskittyy puolestaan kehitysmaiden yrityssektorin ja sen toimintamahdollisuuksien kehittämiseen. Kansainväliseen kauppaan ja taloudelliseen infrastruktuuriin liittyvää kehitysyhteistyötä ei välttämättä mielletä yksityisen sektorin kehittämiseksi. Yksityisen sektorin kehittämistyössä näkökulma on siten kapeampi kuin kauppaan tukevassa kehitysyhteistyössä.

Kehitysyhteistyöllä voidaan tukea sekä yksityisen sektorin toimintaympäristöä että suoraan yrityksiä. Yksityisen sektorin operaatioiden tukeminen kohdistuu suoraan yritysten toiminnan kehittämiseen. Kun kauppaan tukeva kehitysyhteistyö ja yksityisen sektorin toimintaympäristön kehitys ovat laaja-alaisia teemoja, suora tuki yrityksille on usein vain murto-osa kehitysyhteistyöstä. Yrityksille myönnettävä tuki voi lisäksi kohdistua minkä tahansa sektorin yrityksille, mikä erottaa sen kauppaan tukevasta kehitysyhteistyöstä tai yksityisen sektorin toimintaympäristön kehittämisestä.

Kauppaan tukevan kehitysyhteistyön lopulliset hyödynsaajat ovat kehitysmaiden **köyhät ihmiset** väestöryhmät, joiden oikeudet toteutuvat heikoimmin, ja tavoitteena on köyhyyden vähentäminen. Yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämisen (VKE) tavoite on puolestaan avunantajamaan yritysten suhteellisen kilpailuaseman kohentaminen ja taloudellisten etujen saavuttaminen. Kauppaan tukevan kehitysyhteistyön ja VKE-toiminnan tavoitteet ovat erilaisia, **ja niitä tulee käsitellä erillään**, mutta toiminta voi parhaimmillaan olla toisiaan tukevaa.

KOMMENTTI: Toimenpiteiden ja rahoituksen tulee suuntautua ihmisiin ja yhteisöihin, joiden oikeudet toteutuvat heikoimmin, riippumatta siitä, elävätkö he köyhimmässä vai keskituloisissa maissa. Köyhimpien ihmisten taloudellinen kehitys, nuorten ammattikoulutus ja työllistyminen, työpaikkojen syntyminen, taloudellisen toiminnan siirtyminen epäviralliselta sektorilta viralliselle sektorille jne. ovat yhtä lailla haasteita ja eriarvoistavat ihmisiä keskituloisissakin maissa.

1.1 Kauppaan tukevan kehitysyhteistyön kansainvälinen aloite

Kauppaan tukevan kehitysyhteistyön kansainvälinen aloite syntyi varsinaisesti Maailman kauppajärjestön (WTO) Dohan kierroksen puitteissa loppukirjassa kohti Hongkongin ministerikokousta syksyllä 2005. Keskeisimmät teollisuusmaat tekivät tuolloin laajoja AFT:tä koskevia rahoituslupauksia. Oli havaittu, että avoimet markkinat ovat kehitysmailla vain mahdollisuus, mitä ne eivät pysty hyödyntämään ilman kilpailukykyistä tuotantoa. AFT on tämän jälkeen ollut esillä lähes kaikkien keskeisimpien niin kauppa-, talous- kuin kehityskonferenssien asialistoilla.

AFT ei ole uusi yksittäinen rahoitusohjelma vaan yleisempi poliittinen aloite, jonka tavoitteena on nostaa kauppaan tukevan kehitysyhteistyön määrä ja laatua osana virallista kehitysapua ja -yhteistyötä. Kahdeksannen vuosittuhoitavoitteen indikaattori 8.9 seuraa suppean määritelmän mukaisen, kauppaan liittyvän teknisen avun osuutta koko kehitysavusta. Vuoden 2011 kolmannen globaalien AFT-seurantakokouksen mukaan AFT oli kasvanut globaalilla tasolla 60 prosentilla aloitteen lanseeraamisen jälkeen kattaen noin neljänneksen virallisesta kehitysavusta. AFT-aloite jatkaa jo Monterreyn kehitysrahoituskonferenssissa (2002) esiin nousseita ajatuksia laajasta

kehitysrahoituksesta (mm. kauppa, investoinnit, yksityiset rahalähetykset) ja sen merkityksestä. Aiheen ajankohtaisuus on korostunut entisestään finanssikriisin myötä.

Vuoden 2005 jälkeen erityisesti WTO ja OECD ovat vieneet AFT-aloitetta aktiivisesti eteenpäin politiikkatasolla, mutta varsinaisessa AFT-toiminnan toteuttamisessa ovat mukana kaikki keskeiset kehitysrahoituslaitokset ja muut monenkeskiset kehitysjärjestöt sekä kahdenväliset avunantajat osana niiden normaalia kehitysyhteistyötä. Kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötä on tehty oikeastaan koko kehitysyhteistyön historian ajan. AFT-aloitteen lisäarvo on kauppaan liittyvien kysymysten nostaminen kansainvälisen kehityspoliittikan keskiöön. ~~Aloite edistää myös vastavuoroisesti kehityspoliittista johdonmukaisuutta tuomalla kehityskysymykset kauppapolitiikan ytimeen~~ Aloitteen tärkeä periaate on kehityspoliittisen johdonmukaisuuden edistäminen tuomalla kehityskysymykset kauppapolitiikan ytimeen. Kauppapolitiikan täytyy edistää kehitystavoitteiden saavuttamista. Aloitteella pyritään edistämään avun toimimista katalysaattorina, hyvinvointia, kasvua ja työllisyyttä luovalle kaupalle, investoinneille ja yksityisen sektorin toiminnalle. Lisäksi tärkeänä tavoitteena on kehittää välineitä kaupaa tukevan kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi.

KOMMENTTI: Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden tulisi olla kauppapolitiikan tärkeimpiä periaatteita ja sen tulisi ensisijaisesti tähdätä globaalin köyhyyden vähentämiseen.

EU on ollut aktiivinen toimija AFT-aloitteen piirissä alusta asti. EU:n toimintaa ohjaava yhteinen AFT-strategia hyväksyttiin 2007. Huhtikuussa 2011 julkistetun EU:n AFT:n toimeenpanoa koskevan seurantaraportin mukaan EU ja sen jäsenmaat toimeenpanevat erittäin aktiivisesti EU:n yhteistä AFT-strategiaa. Useilla EU:n jäsenmailla on myös oma AFT-strategia tai -toimintasuunnitelma.

1.2 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö – Suomen toiminta

Suomi on vaikuttanut kansainvälisen AFT-aloitteen kehittämiseen osallistumalla aktiivisesti EU:n, OECD:n, WTO:n ja YK:n työhön. Myös Suomen oma AFT-toiminta on lisääntynyt viime vuosina ja Suomi on myös noussut merkittävien rahoittajien ja vaikuttajien joukkoon useissa keskeisimmissä monenkeskisissä kauppa ja kehitys -järjestöissä ja -ohjelmissa. Suomen kokonais-AFT-maksatukset nousivat noin XX miljoonasta eurosta vuosina 2004–2005 XX miljoonaan euroon vuonna 2010–2011.

Suomen oma ”Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö – Suomen toimintasuunnitelma 2008–2011” hyväksyttiin syksyllä 2008. Toimintasuunnitelma päättyi vuonna 2011, jolloin Suomen kauppaa tukeva kehitysyhteistyö evaluoitiin. Evaluaatio arvioi toimintasuunnitelman toimeenpanoa, keräsi ja jakoi hyviä kokemuksia sekä antoi suosituksia kauppa tukevan kehitysyhteistyön jatkolle vuoden 2011 jälkeen. Evaluaation mukaan Suomen AFT-toiminnan yleiskuva oli myönteinen, AFT-toiminta oli saavuttanut yleisesti ottaen laajapohjaisen tuen ja Suomen asiantuntemus oli maailmalla todettu erinomaiseksi. Evaluaatio suositti AFT-yhteistyön kehittämistä systemaattisemmaksi, ymmärtämyksen ja tiedon lisäämistä, yhteistyön pirstaleisuuden vähentämistä sekä tulosjohtamisen ja läpileikkaavien tavoitteiden vahvistamista. Evaluoinnin suositusten mukaisesti Suomen tulee selkiyttää AFT-konseptia ja siihen liittyvän toimintaohjelman käsitteitä ja tavoitteita, erityisesti kuvaamalla AFT:n, kaupan lisääntymisen, taloudellisen kasvun, köyhyyden vähentämisen ja kestäväen kehityksen välisiä yhteyksiä. Tämä toimintasuunnitelma hyödyntää evaluaation suosituksia.

1.3 Uusina painopisteinä työpaikat, osallistavuus ja vihreä talous

Ulkoasiainministeriö uudisti Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman vuonna 2012. Toimenpideohjelman painotusten mukaisesti Suomi edistää ihmisoikeusperustaisuuden mukaisesti ihmisarvoisten työpaikkojen syntymistä ja osallistavaa, vihreää taloudellista kehitystä. Ihmisarvoisten työpaikkojen puute estää ihmisiä nauttimasta oikeuttaan työhön, riittävään toimeentuloon ja kehitykseen.

Työpaikat syntyvät pääsääntöisesti yksityiselle sektorille, kun yrittäjät perustavat uusia yrityksiä ja olemassa olevat yritykset investoivat uuteen toimintaan ja uudistavat tai laajentavat vanhaa toimintaansa. Suomen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön päätavoite on ihmisarvoisten työpaikkojen ja yrittäjyyden mahdollisuuksien luominen kaikille ihmisille. Huomattava osa kehitysmaiden työpaikoista syntyy kuitenkin epäviralliselle sektorille, jossa ihmisarvoisen työn kriteerit eivät täyty. Epävirallisen sektorin yrittäjyys on monille ihmisille usein välttämättömyys selviytymiseksi. Suomi tukee kehitysmaiden toimia, jotka parantavat itsensä työllistävien mikroyrittäjien asemaa ja toimia, jotka edistävät heidän toimimista virallisen talouden piirissä. Suomi edistää työpaikkoja luovaa kestävästä talouskasvusta myös tukemalla kehitysmaiden kapasiteettia ja mahdollisuuksia hyötyä kaupasta ja osallistua alueellisiin ja monenkeskeisiin kauppaneuvotteluihin sekä edistämällä alueellista talousintegraatiota. KOMMENTTI: Aivan keskeistä kehitysmaiden kaupan edistämiseksi on kansainvälisen kaupan rakenteiden muuttaminen, sillä ne estävät oikeudenmukaisen kilpailun, esim. markkinoillepääsyn ja toisaalta estävät kehitysmaita suojaamasta omia markkinoitaan. Tämä todetaan myös hallitusohjelmassa. Miten se huomioidaan ohjelmassa ja miten tavoitetta aiotaan konkreettisesti edistää?

Taloudellisen kehityksen täytyy olla osallistavaa, jotta se luo ihmisarvoisia työpaikkoja kaikille ihmisille, vähentää köyhyyttä, myös helposti syrjäytyvien ryhmien keskuudessa ja vähentää eriarvoisuutta. Osallistava talous tukee tehokkaasti myös ihmisoikeuksia, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja hyvää hallintoa. Suomi edistää köyhiä ihmisiä (ns. *Base of the Pyramid*, BoP) palvelevaa ja heitä osallistavaa liiketoimintaa yritysten yhteiskuntavastuun, innovatiivisten julkisen ja yksityisen sekä kansalaisyhteiskunnan kumppanuuksien ja yksityisen sektorin instrumenttien avulla. Maailmassa on noin 2,5 miljardia ihmistä, jotka elävät alle 2,50 dollarilla päivässä ja jotka muodostavat BoP-markkinan. Näiden ihmisten toimeentulon parantuminen lisää kysyntää kehitysmaissa ja vahvistaa taloudellista kehitystä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Suomi tukee myös helposti syrjäytyvien ryhmien, kuten vammaisten ihmisten, alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen taloudellista toimintaa myös työpajojen, osuustoiminnan ja maaseutuyrittäjyyden avulla.

KOMMENTTI: Base of the Pyramid -hankkeiden määritelmää ja niiden eroa VKE-hankkeisiin tulisi tarkentaa. Toisaalta BoP-liiketoiminnan lähtökohtana on ollut suuryritysten köyhille markkinoille tehdyt investoinnit, joissa vähätuloiset ovat tuottajien sijaan kuluttajia. Toisaalta on myös tulkintoja, joiden mukaan BoP-liiketoiminta voi olla yhtä lailla pienten kehitysmaayritysten toimintaa. Määritelmässä olisi syytä painottaa, että keskeistä on köyhien ihmisten tarpeisiin vastaavien tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien luominen näiden ihmisten ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa. Tämä rajaa pois tuotteiden viennin ja tarpeiden määrittelyn ulkoapäin. Lisäksi 2,50 dollarin tuloraja voisi toimia hyvänä indikaattorina BoP-hankkeiden määrittelyssä.

Kestävä talouskehitys edellyttää sitä, että monen kehitysmaan talouden perustana olevia luonnonvaroja hyödynnetään säästeliäästi ja ympäristöä kuormittamatta ja samalla kehittämällä muita toimeentulomahdollisuuksia. Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö on tulevaisuudessa siirtymistä kohti vihreää osallistavaa taloutta ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä

maatalous- ja maaseutukehitys-, metsä- ja energiasektoreilla. **Vihreässä taloudessa talouskasvu ei ole riippuvainen luonnonvarojen alituisesti lisääntyvästä käytöstä.** Tieto- ja osaamisyhteiskuntakehitys voi auttaa kehitysmaita ”hyppäämään” luonnonvaroja kestävästi hyödyntävästä ja saastuttavasta teollisuudesta suoraan luonnonvaroja säästeliäästi käyttäviin, lähes saasteettomiin ja vähähiilisiin toimintoihin. Suomi edistää myös kauppaa tukevan kehitysyhteistyön puitteissa siirtymistä kestävämpiin kulutustapoihin, ympäristöteknologian käyttöä, energian säästöä ja materiaalitehokkuutta. Suomalaisten yritysten osaaminen ympäristöä säästävän teknologian ja toimintamuotojen käytössä tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia kehitysmaiden talouden kasvussa. **KOMMENTTI: Näiden suomalaisyritysten tulee kuitenkin toimia vastuullisesti. Lisää kappaleen 2.3 alla.**

2 Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö Suomen kehityspolitiikassa

2.1 Ihmisoikeusperustaisuus

Kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaan Suomi edistää ihmisoikeusperustaista kehitystä kaikessa kehityspolitiikassaan. Myös kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimeenpanossa on tärkeää, että paikallinen väestö tuntee omat ihmisoikeutensa ja työelämän perusoikeudet, kykenee toimimaan niiden puolesta ja että viranomaiset tuntevat yritysten velvoitteet kunnioittaa ihmisoikeuksia ja valvovat niitä. Sellainen yhteiskunta, jossa ihmisillä on mahdollisuus toteuttaa itseään ja ansaita toimeentulonsa toimimalla yrittäjinä ja investoijina ja käydä kauppaa, parantaa ihmisten tiedon saantia ja mahdollisuuksia ymmärtää omat oikeutensa ja vaatia niitä. Se lisää myös ihmisten mahdollisuuksia verkostoitua, vaikuttaa päätöksentekoon ja päästä osalliseksi yhteiskunnan tarjoamista palveluista. Suomi edistää kauppaa tukevassa kehitysyhteistyössä erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä ihmisoikeuksia.

Kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötä pyritään suuntaamaan erityisesti niiden väestöryhmien hyväksi, joiden oikeudet toteutuvat heikoimmin. Suomi tukee naisten, nuorten ja haavoittuvimpien väestöryhmien, kuten vammaisten ihmisten ja etnisten ja kielellisten vähemmistöjen, mahdollisuuksia yrittäjyyteen ja ihmisarvoisen työhön.

KOMMENTTI: Ohjelmassa jää epäselväksi, miten tätä tavoitetta aiotaan käytännössä edistää. Millä tavalla ihmisoikeustilanne kumppanimaassa huomioidaan hankkeissa? Millä tavalla esimerkiksi pienviljelijöiden maanomistusoikeudet huomioidaan AFT-hankkeiden puitteissa? Miten ihmisoikeusvaikutuksia arvioidaan etukäteen? Ihmisoikeusperustaisuus tulisi huomioida paremmin kärkiteemoissa ja niiden indikaattoreissa.

2.2 Läpileikkaavat tavoitteet

Tämä toimintasuunnitelma painottaa Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavien tavoitteiden – sukupuolten välisen tasa-arvon, eriarvoisuuden vähentämisen ja ilmastokestävyyden – toimeenpanoa kauppaa tukevassa kehitysyhteistyössä.

Parhaiten kaupasta pystyvät hyötymään ne maat, joilla on käytössään sekä naisten että miesten osaaminen ja panos. Kehitysmaissa naiset toimivat usein mikro- ja pienyrittäjinä vähätuottoisilla sektoreilla ja epävirallisessa taloudessa. **Naiset tekevät myös paljon palkatonta koti- ja hoivatyötä, ja heidän yrittäjyydelleen voi olla sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia esteitä.** Suomi tukee toimintamalleja, jotka edistävät epävirallisen kaupan virallistamista ja parantavat epävirallisten kaupanharjoittajien mahdollisuuksia

hyötyä rahoitus-, vakuutus-, kuljetus- ja varastointipalveluista. Lisäksi rajamuodollisuuksien keventäminen ja selkeyttäminen on tärkeää, sillä se parantaa epävirallista rajakauppaa käyvien naisten asemaa.

Suomi pyrkii vahvistamaan naisten yrittäjyyttä maaseudulla ja maataloudessa sekä metsä-, energia- ja muilla luonnonvarasektoreilla, myös hauraissa valtioissa ja tilanteissa, ja niillä syntyvissä uusien vientituotteiden arvoketjuissa, joita ovat esimerkiksi vientiin tarkoitettujen vihannesten, hedelmien ja kukkien tuotanto- ja pakkausketjut. Suomi vahvistaa myös naisten mahdollisuuksia hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluja ja työkaluja ja osallistua innovaatiotoimintaan ja päätöksentekoon. Suomi vaikuttaa myös siihen, että kaupan ja kehityksen alalla toimivat kansainväliset järjestöt edistisivät sukupuolten välistä tasa-arvoa, naisten asemaa, yrittäjyyttä ja mahdollisuuksia päästä osallisiksi kaupan vapautumisesta koituvista hyödyistä.

Suomi edistää kehityspolitiikan avulla haavoittuvien, helposti syrjäytyvien ja syrjittyjen ihmisryhmien – kuten etnisten vähemmistöjen, vammaisten ihmisten ja äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten – oikeuksia ja tasavertaisia osallistumismahdollisuuksia. Virallisen ja epävirallisen talouden sekä koulutetun ja kouluttamattoman työvoiman välisen kuilun kaventaminen on yksi keino. Helposti syrjäytyvillä ryhmillä tulee olla mahdollisuus hyötyä kaupan tuomista eduista ja välttää sen tuomia haittoja.

Maailman seitsemästä miljardista ihmisestä noin viidesosa on 15-24 vuotiaita ~~nuoria~~. Heistä 90 prosenttia asuu kehitysmaissa. Erityisesti Afrikassa nuorten osuus koko väestöstä on suurempi kuin koskaan missään aikaisemmin. Nuorten työllistymisen, yrittäjyyden ja ammatillisten taitojen lisääminen on yksi tämän toimintasuunnitelman kärkiteemoista.

KOMMENTTI: Pelkästään nuorista puhuttaessa annetaan hyvin epämääräinen kuva siitä, mitä nuorilla tarkoitetaan. Alle 25-vuotiaita on 43% ja ”nuoret” voi käsittää myös alle 15-vuotiaat. Lisäksi on keskeistä myös panostaa nuorten koulutukseen ja terveyteen. Koulutetut ja terveet nuoret ovat tuottavia työntekijöitä. On kiinnitettävä erityistä huomiota nuorten oikeuteen saada riittävää ja asiallista seksuaalikasvatusta, seksuaaliterveyspalveluita ja ehkäisymenetelmiä.

Kestävä vihreä talous ja ilmastokestävyys ovat olennainen osa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman prioriteetteja. Ilmastokestävyys liittyy läheisesti Suomen kehityspolitiikan tavoitteeseen edistää luonnonvarojen kestävää hallintaa ja ympäristönsuojelua. Kaupan hyödyt pyritään saamaan ihmisten ulottuville niin, että ilmastonmuutoksen etenemistä ei nopeuteta. Kaupan ja yrittäjyyden lisääntyminen kehitysmaissa voi myös edistää uusien, ilmastoa säästävien toimintamallien käyttöön ottoa. Suomalaisella yksityissektorilla on osaamista ja teknologiaa, joita se voisi tarjota kehitysmaiden käyttöön. Ilmastokestävyyttä Suomi edistää tukemalla kumppanimaidensa kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen ja vähähiilistä kehitystä sekä näiden sisällyttämistä maiden omaan kehityssuunnitteluun. Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön avulla Suomi voi auttaa kumppanimaita kehittämään uusia, innovatiivisia keinoja torjua ilmastonmuutosta, mikä puolestaan lisää yrittäjyyttä ja työpaikkoja.

2.3 Yksityinen sektori luo investoimalla ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittäjyyden mahdollisuuksia kaikille ihmisille

KOMMENTTI: Yksityinen sektori ei automaattisesti luo ihmisarvoisia työpaikkoja. Ihmisarvoisten työpaikkojen syntyminen edellyttää vastuullista investointi- ja

työllisyyspolitiikkaa sekä yritystoimintaa, joka turvaa riittävät työoikeudet, säädylliset työolot ja palkat ihmisille.

Kehitysmaissa valtaosa työpaikoista syntyy yksityiselle sektorille. Huomattava osa yrittäjistä on epävirallisella sektorilla toimivia mikroyrittäjiä, joiden ”yrittäjäisyys” on päivittäistä selviytymistä. Kehitysmaissa toimii lisäksi suuria monikansallisia yrityksiä sekä yhä enemmän yrityksiä myös nopeasti kasvavista talouksista kuten Kiinasta ja Intiasta. Vaikka nekin luovat työtä, suurin potentiaali ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseksi olisi paikallisilla pienillä ja keskisuurilla yrityksillä. Monissa köyhissä kehitysmaissa, erityisesti Afrikassa, pk-yrityksiä on kuitenkin suhteettoman vähän. Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön yksi tavoite onkin kehittää sellaiset olosuhteet, joissa pienet ja keskisuuret yritykset voisivat menestyä ja työllistää. On tärkeää tukea myös epävirallisen sektorin mikroyrittäjiä siirtymään virallisen talouden piiriin ja laajentamaan toimintaansa, jotta niistä voisi kehittyä pienyrityksiä.

Kestävällä pohjalla olevan yksityisen sektorin yritystoiminnan ja ihmisarvoisten työpaikkojen syntyminen on monen tekijän summa. Liiketoimintaympäristön täytyy olla suotuisa ja instituutioiden toimivia. Yritysten täytyy voida käydä kauppaa keskenään niin paikallisesti, naapurimaiden välillä, alueellisesti kuin kansainvälisestikin. Monissa kehitysmaissa liiketoimintaa syntyy luonnonvarojen hyödyntämisen puitteissa. Yritykset tarvitsevat myös osaavia ihmisiä. Yksityisen sektorin rooli liittyy kaikkiin näihin, mikä tekee siitä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön sisäisen läpileikkaavan teeman. Yritystoiminnan esteet kuten yrityksen perustamisen vaatima byrokratia ja kustannukset, tavaroiden liikkumista haittaava heikko infrastruktuuri tai koulutetun työvoiman puuttuminen estävät ihmisiä ryhtymästä yrittäjiksi ja jo toimivia yrittäjiä laajentamasta toimintaansa.

Taloutta uudistamalla yhteiskunta ylläpitää mahdollisuuksiaan tuottaa vaurautta ja hyvinvointia ihmisille, **eriarvoisuutta lisäämättä**. Väestön kasvaessa uudistaminen ei riitä, vaan talouden pitää kehittyä kasvamalla ja tehostumalla **ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla**. Talous uudistuu, kun yksityinen ja julkinen sektori investoivat uuteen tuotantoon, palveluihin ja teknologiaan. Kehitysmaissa on tärkeää edistää sekä kotimaisia että ulkomaisia investointeja. Investointien ja talouskasvun lisääminen edellyttävät usein yhteiskunnallisia rakenteellisia uudistuksia. Mailla on monenlaisia keinoja tehdä yritysten toimintaympäristö investoinneille houkuttelevaksi, esimerkiksi **veroedut, vapaakauppa-alueet**, hyvä infrastruktuuri, koulutetun työvoiman saatavuus, luotettavat yhteistyökumppanit ja yhteiskunnallinen vakaus. Suomi pyrkii parantamaan kehitysmaiden investointi-ilmapiiiriä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön ja osaamisen kehittämisen avulla. Suomi edistää yksityisten kestävien investointien syntymistä kansainvälisellä, alueellisella, maa- ja paikallistasolla tukemalla investointiympäristön uudistuksia sekä konkreettisia liiketoimintaoperaatioita tukevilla välineillä.

KOMMENTTI: Sivulla 2 määritellään, että ”taloudellinen kehitys lisää kehitysmaiden vero- ja vientituloja, joiden avulla maat voivat rahoittaa julkisten palvelujen tuotantoa”. Jos maita samalla kannustetaan antamaan ulkomaisille investoinneille veroetuja ja luomaan vapaakauppa-alueita, ei tavoite toteudu. Tämä edistää myös ns. ”race to the bottom”-ilmiötä, jossa yrityksiä kannustetaan siirtämään tuotantoaan sinne, missä positiiviset vaikutukset inhimilliselle kehitykselle jäävät vähäisiksi. Lisäksi yhteydet veroetujen ja ODA-rahoitteisten investointien välillä ovat erittäin kyseenalaisia.

Yritysten toiminta vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan, ympäristöön ja sidosryhmiin. Yritysten vastuuta näistä vaikutuksista kutsutaan yhteiskuntavastuuksi (*Corporate Social Responsibility, CSR*). Yritys vaikuttaa sidosryhmiinsä taloudellisesti maksamalla palkkaa

työntekijöilleen sekä veroja valtiolle ja kunnille ja tekemällä yhteistyötä paikallisyhteisöjen ja paikallisten yritysten kanssa. Yritykset tuovat panoksensa kehitysmaiden ympäristön, työolojen ja ihmisoikeuksien parantamiseen luomalla taloudellista hyvinvointia, huolehtimalla omasta henkilöstöstään ja toimimalla vastuullisesti paikallisia sidosryhmiään kohtaan. Vastuullisen yrityksen sosiaalisia vaikutuksia ovat esimerkiksi henkilöstön hyvinvointi, korkea asiakastyytyväisyys sekä turvalliset tuotteet ja palvelut sekä paikallisyhteisöjen oikeuksien toteutuminen. Yritykset vaikuttavat ympäristöön erityisesti hyödyntäessään luonnonvaroja ja tuottaessaan tuotannon sivutuotteina saasteita. Ympäristövastuuseen kuuluvat muun muassa materiaali- ja energiatehokkuus luonnonvarojen säästämiseksi ja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi sekä ympäristön pilaantumisen estäminen. Vastuulliseen toimintaan kuuluu myös yrityksen oman toiminnan läpinäkyvyys sekä harmaan talouden ehkäisy. Yhteiskuntavastuuseen voidaan lisäksi lukea yritysten kehitysmaahankkeet, joista osa on rinnastettavissa julkisen sektorin kehitysyhteistyöhankkeisiin. Hankkeilla voi olla hyvinkin suuri paikallinen merkitys työyhteisöille ja kotitalouksille. Yritysten yhteiskuntavastuuhankkeita voidaan lisätä yksityisen ja julkisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisten kumppanuuksien avulla sekä suomalaista osaamista hyödyntäen.

KOMMENTTI: Yritysvastuun käsite olisi syytä määritellä selkeämmin. Käsitteellä tarkoitetaan yleisesti yritysten vastuuta toimintansa synnyttämistä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristövaikutuksista. Vastuullinen yritys on tilivelvollinen kaikille niille sidosryhmille, joihin sen toiminta vaikuttaa. Lisäksi vastuullisen yrityksen toiminta on resurssi- ja energiatehokasta. Yritysvastuusta puhuttaessa kiinnitetään huomiota yritysten perustoimintojen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin, ei esimerkiksi niiden harjoittamaan hyväntekeväisyyteen. Niin akateemisissa piireissä kuin kansalaisyhteiskunnassa on eriäviä näkemyksiä siitä, voiko yritysten kehitysmaahankkeet luokitella yritysvastuun piiriin (kts esim. Elisabet Garriga & Domenec Melé: Corporate Social Responsibility Theories: Mapping the Territory). Joskus tämä toiminta liitetään ns. yrityskansalaisuuden käsitteeseen, jossa yritys toimii ikään kuin kansalaisina tai kansalaisjärjestöinä.

Yritysten yhteiskuntavastuu on yhä useammin osa yrityksen liiketoimintastrategiaa sekä selkeä kilpailuvaltti. Kuluttajat, rahoittajat ja monet muut sidosryhmät tekevät valintojaan yhä useammin sillä perusteella, miten vastuullisesti yritykset toimivat. Vastuullisuus tuo yritykselle myös konkreettisia liiketoiminnallisia hyötyjä, esimerkiksi motivoituneemman henkilöstön, tehokkaampien markkinointiprosessien ja uusien yhteistyömuotojen myötä. Se voi myös avata liiketoimintamahdollisuuksia uusilla alueilla ja luoda kumppanuuksia.

Kehitysyhteistyön yrityskumppanien pitää noudattaa toiminnassaan kansallisia lakeja sekä kansainvälisesti hyväksytyjä yhteiskuntavastuun periaatteita. Suomi pyrkii tukemaan kansainvälisiä ja alueellisia yhteiskuntavastuualoitteita ja -toimijoita. Kansainvälisellä tasolla Suomen tärkein yhteistyökumppani on YK:n aloite *Global Compact*. Monikansallisten yhtiöiden toimintaa ohjaa erityisesti OECD:n ohjeistus (*OECD Guidelines for Multinational Enterprises*). Suomi edistää aktiivisesti yritysten yhteiskuntavastuuta myös pitkäaikaisissa yhteistyömaissa.

KOMMENTTI: Global Compactilla on todettu olevan merkittäviä heikkouksia, eikä sitä siksi tulisi määritellä Suomen tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi. YK:n oma tarkastusvirasto totesi raportissaan (2010), ettei UNGC:llä ole selkeää mandaattia, fokusta tai vaikutusvaltaa. Liittymiskriteerejä ei ole, eikä jäsenyritysten toimintaa seurata mitenkään. Lukuisat yritykset ovat myös jättäneet raportoimatta ilman, että niille olisi koitunut siitä seurauksia. UNGC on esittänyt uudistavansa toimintaansa, mutta kehitystä on liian aikaista arvioida. (Lähde: UN Joint Inspection Unit (2010): *United Nations corporate partnerships: The role and functioning of the Global Compact*.)

http://www.unjuu.org/data/reports/2010/JIU.REP.2010.9_For%20Printing_17%20January%202011.pdf

Sen sijaan YK:n piirissä kehitetyt YK:n liike-elämän ja ihmisoikeuksien perusperiaatteet (Protect, Respect and Remedy) ovat tärkeät liiketoimintaa ohjaavat periaatteet, joiden toimeenpanoon YK:n ihmisoikeusneuvosto on sitoutunut ja joiden toimeenpanoon Suomenkin tulisi sitoutua entistä vahvemmin kansainvälisellä tasolla.

Yksityinen sektori luo suuria resurssivirtoja, joilla voi parhaimmillaan olla huomattava vaikutus kehitysmaiden kestäväen kehityksen edistämiseksi. Kehitysavun rooli on katalyyttinen muiden, kehitysmaita hyödyttävien resurssivirtojen lisäämiseksi ja kehitysvaikutusten vahvistamiseksi. Laajaan kehitysrahoitukseen liittyy kiinteästi koko suomalaisen yhteiskunnan aktivoiminen mukaan kestäväen kehitykseen. Suuret kansainvälistyneet suomalaisyritykset toimivat osaltaan tiennäyttäjinä myös pienemmille yrityksille niin kehitysmaihin suuntautuvien liikekumppanuuksien lisäämisessä kuin yhteiskuntavastuun toteuttamisessa. Yritysten lisäksi oppilaitokset, valtion laitokset ja virastot, kunnat, elinkeinoelämän järjestöt ja muut kansalaisyhteiskunnan toimijat sekä yksityishenkilöt osallistuvat kehitysyhteistyöhön tuomalla arvokasta osaamista, tuotteita ja palveluja, kumppanuuksia, rahoitusta ja toimintamalleja. Suomi edistää laaja-alaisia, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan kehityskumppanuuksia kehitysmaiden toimijoiden kanssa.

2.4 Suomen tavoitteet

Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö – Suomen toimintasuunnitelma 2012–2015 asettaa päämääräksi hallituksen kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti äärimmäisen köyhyyden poistamisen ja ihmisarvoisen elämän turvaamisen kaikille YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteiden mukaisesti (ks. liite X). Suomen kehityspoliittinen toimenpideohjelma asettaa kehityspoliitille neljä prioriteettia. Näistä kaksi – osallistava ja työllistävä vihreä talous sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja ympäristönsuojelu – ovat kauppaa tukevan kehitysyhteistyön suoria tavoitteita. Näillä kahdella prioriteetilla on luonnollisesti vahva yhteys kahteen muuhun kehityspoliittikan prioriteettiin, ihmisoikeuksia edistävään, demokraattiseen ja vastuulliseen yhteiskuntaan sekä inhimilliseen kehitykseen. Hyvä hallinto, demokratia, ihmisoikeudet, koulutus, terveys, HIV/AIDS-työ ja sosiaaliturva ovat olennaisia tekijöitä myös kauppaa tukevan kehitysyhteistyön vaikuttavuuden kannalta. Kaikki prioriteetit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään eikä mitään niistä ole mahdollista saavuttaa ilman muita.

Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelma asettaa neljä tavoitetta: liiketoimintaympäristö edistää yksityisen sektorin toimintaa paikallistasolla; kehitysmaat hyötyvät kaupasta ja investoinneista; taloudellinen toiminta perustuu luonnonvarojen kestäväen käyttöön; ja ihmisten osaaminen tuottaa innovatiivista taloudellista toimintaa. Kaikki neljä tavoitetta auttavat kehitysmaita luomaan olosuhteet, joissa yksityinen sektori voi luoda ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittäjyyden mahdollisuuksia kaikille ihmisille. Yksityinen sektori on se yhteiskunnan osa, joka luo valtaosan kehitysmaiden ihmisten tarvitsemista työpaikoista, käy kauppaa, hyödyntää luonnonvaroja sekä kanavoi ihmisten osaamisen taloudelliseksi kehitykseksi. Työllistäminen tapahtuu investointien tuloksena, kun yritykset uudistavat vanhaa kapasiteettiaan ja luovat uutta kapasiteettia.

Yksityisen sektorin työllistämiseksi ja neljälle tavoitteelle asetetaan indikaattorit seurantaan varten:

KOMMENTTI: Indikaattorit ovat kovin yleisiä ja määrällisiä, eivätkä ne esim. mittaa

työolojen laadullista kehittymistä lainkaan, vaikka ihmisarvoiset työpaikat ovat tavoitteena. Indikaattorit eivät myöskään mittaa Suomen valitsemien instrumenttien toimintaa vaan kehitysmaiden hallitusten ja markkinoiden toimintaa, joihin Suomella on vain välillinen vaikutus. Miten mitataan sitä, toteuttaako Suomi ylipäänsä niitä tavoitteita, joita se omalle toiminnalleen asettaa?

Lisäksi indikaattoreita ei tulisi vain sukupuolieritellä, vaan myös vähemmistöeritellä.

Yksityinen sektori luo investoimalla ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittäjyyden mahdollisuuksia kaikille ihmisille	→	Työpaikkojen lukumäärä; kokonaismäärä ja sukupuolierotellut tiedot, tulotasot ja työntekijöiden järjestäytymisoikeuden toteutuminen
Liiketoimintaympäristö edistää yksityisen sektorin toimintaa	→	Uusien yritysten lukumäärä
Kehitysmaat hyötyvät kaupasta ja investoinneista	→	Nettovientitulot, suorat ulkomaiset sijoitukset ja yhteisöverotulot
Taloudellinen toiminta perustuu luonnonvarojen kestävään käyttöön	→	Resurssitehokkuus
Ihmisten osaaminen tuottaa innovatiivista taloudellista toimintaa	→	Tuottavuus, jalostusarvon kasvu

Jokaisen tavoitteen sisällä on kärkiteemoja. Kärkiteemojen tarkoitus on profiloida Suomen toimintaa kansainvälisessä kehityspolitiikassa ja edistää hanke- ja ohjelmatason toimintaa tärkeiksi katsotuilla alueilla. Kärkiteemat eivät sulje muuta tavoitteen edellyttämää toimintaa pois. Myös kuhunkin kärkiteemaan otetaan indikaattori mittaamaan tuloksellisuutta.

- ▶ Suomi edistää sellaisen liiketoiminnan kehittymistä, joka ottaa heikommassa asemassa olevat ja helposti syrjäytyvät väestöryhmät köyhät ihmiset mukaan tuottajina, kuluttajina, innovaattoreina ja tasavertaisina kumppaneina liiketoimintaprosesseissa. Tämän kaltainen liiketoiminta parantaa sekä näiden väestöryhmien köyhien ihmisten työllisyyttä ja tuloja että auttaa kehittämään ratkaisuja köyhyyden vähentämiseksi ja kehityshaasteisiin vastaamiseksi.
→ Indikaattori
- ▶ Suomi edistää naisten yrittäjyyttä elannon hankkimisen, taloudellisen voimaantumisen ja tasa-arvon välineenä.
→ Indikaattori: Naisten yritysten lukumäärä ja yritystoiminnan kesto sekä toiminnan jatkuvuuteen vaikuttavat tekijät
- ▶ Suomi tukee kehitysmaiden kapasiteettia ja mahdollisuuksia hyötyä kansainvälisestä kaupasta ja kauppajärjestelmästä. Suomi vahvistaa kehitysmaiden kykyä tunnistaa kaupan kehittämiseen liittyvät keskeiset kehityshaasteet sekä kykyä neuvotella, toimeenpanna ja hyödyntää kansainvälisiä kauppasopimuksia sekä julkisia toimia täydentäviä yksityisiä standardeja.
→ Indikaattori
- ▶ Alueellinen rajakauppa on puolestaan erittäin tärkeä mikroyritysten, pienkauppiaiden ja kotitalouksien mahdollisuus saada työnsä hedelmät ostajien saataville. Alueellinen rajakauppa on usein ensimmäinen askel pienten yritysten kansainvälistymisessä. Alueellisella rajakaupalla on myös alueellista yhteistyötä ja yhdentymistä edistävä vaikutus.
→ Indikaattori

- ▶ Suomi edistää kestävien yksityisten investointien syntymistä tukemalla liike- tai investointiympäristön uudistuksia paikallisella, kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla. Suomi vahvistaa kehitysmaiden veronkantokykyä ja edistää aloitteita, jotka lisäävät läpinäkyvyyttä yritystoiminnan yhteiskunnallisista vaikutuksista, mukaan lukien sen taloudellisten hyötyjen jakautumisesta.
 - Indikaattori: Yksityiset investoinnit nettomääräisesti, yhteisöverotulot
- ▶ Maa- ja metsätaloudessa on tärkeää monipuolistaa kehitysmaiden talouksia. Pelkkä raaka-aineiden tuottaminen kansainvälisille markkinoille on usein kestävämpi tie taloudellisesti ja ympäristön kannalta. Suomi pyrkii kehittämään maa- ja metsätalouden arvoketjuja siten, että köyhät ihmiset, maanviljelijänaiset ja maatalouden parissa tulevaisuutta suunnittelevat nuoret voisivat osallistua niihin ja hyötyä niistä. Tämä edistää tuotannon vertikaalista kehittämistä raaka-aineesta markkinoille saatavaan tuotteeseen tai palveluun. Se edistää myös talouden horisontaalista laajentamista uusiin tuottaja- ja asiakasryhmiin sekä monipuolistamista uusille liiketoiminta-alueille.
 - Indikaattori
- ▶ Suomi vahvistaa uusiutuvan energian tuotannon ja jakelun kehittämistä yhdessä ympäristönsuojelun tavoitteiden kanssa ja siirtymiseksi kohti vihreämpää taloutta. Toiminnan tarkoituksena on paitsi kaupan ja taloudellisten mahdollisuuksien lisääminen, myös kaikkien ihmisten tasa-arvoisempi energian saatavuus.
 - Indikaattori: Uusiutuvan energian saatavuus
- ▶ Uuden innovatiivisen taloudellisen toiminnan keskiössä on ihmisten osaaminen. Suomi edistää tietotekniikan käyttöä innovatiivisen taloudellisen toiminnan kehittämiseksi. Esimerkkejä ovat mobiilipankkitoiminta, mikrotyö ja markkinainformaation saaminen pienviljelijöiden ja -kauppiaiden hyödyksi.
 - Indikaattori: Internetin ja matkapuhelinten käyttäjien lukumäärä
- ▶ Suomi aloittaa uudenlaista kehitysyhteistyötä nuorisotyöllisyyden parantamiseksi kehitysmaissa. Tässä kärkiteemassa yhdistetään nuorten yrittäjyyden kehittämistoiminta, liiketoimintapalvelujen kehittäminen nuorten yritysten hyväksi, ammatillisten taitojen kehittäminen ja innovaatioiden luominen.
 - Indikaattori: Ammatillisen koulutuksen saaneiden, korkeintaan 24-vuotiaiden nuorten osuus

Kaikki kauppaa tukeva kehitysyhteistyö tulee vastata kehitysmaiden köyhien ihmisten tarpeisiin. Hankkeet, ohjelmat ja kumppanuudet rakennetaan siten, että hyödynsaajina ovat aina kehitysmaiden köyhät ihmiset. Yksittäisten hankkeiden ja ohjelmien tuloksellisuusindikaattorien tulee perustua maatalouden köyhyydenvähentämishelmiin, yhteistyöorganisaatioiden strategioihin tai vastaaviin. Suomi tulee kehittämään kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötään myös siten, että hankkeiden ja ohjelmien lukumäärä vähenisi ja kokonaisuudet olisivat suurempia kuin aikaisemmin.

2.5 Yhteydet muihin sektoreihin ja teemoihin

Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö edellyttää onnistuakseen vahvaa yhteistyötä muiden kehitysyhteistyön sektoreiden ja teemojen kanssa. Esimerkiksi liiketoimintaympäristö ei ole suotuisa, jos harmaa talous, korruptio ja rikollisuus estävät normaalin markkinatalouden normaalin toiminnan. Korruptio on yksi tärkeimmistä yksittäisistä liiketoimintaa haittaavista

tekijöistä kehitysmaissa. Hyvä hallinto, yritystoiminnan läpinäkyvyys ja korruption vastainen toiminta, demokratia ja osallistumismahdollisuuksien paraneminen sekä ihmisten oikeuksien toteutuminen yleensä vaikuttavat siten suoraan liiketoiminta- ja investointiympäristöön. Kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen merkitys on oleellinen demokratian ja osallistumismahdollisuuksien edistämässä. Inhimillisen kehityksen edistämiseksi on tärkeää kehittää koulutus-, terveydenhoito- ja sosiaaliturvajärjestelmiä, mitkä ovat puolestaan tärkeitä tekijöitä muun muassa ihmisten työkyvyn, osaamisen ja innovatiivisuuden kannalta.

Vaikutukset kulkevat myös toisinpäin. Onnistuessaan kauppaa tukeva kehitysyhteistyö ja yksityisen sektorin yritystoiminnan luomat työpaikat parantavat ihmisten toimeentuloa ja voimaannuttavat heidät niin taloudellisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Se lisää ihmisten aktiivisuutta, osallistumishalukkuutta ja mahdollisuuksia oman elämänsä kehittämiseksi. Lahjonnasta pidättäytyvät ja avointa sidosryhmäyhteistyötä ja viestintää tekevät yritykset edistävät kansanvaltaa ja hyvää hallintoa. Yrittäjät ovat usein vahvimpia demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien vaatioita kehitysmaissa. KOMMENTTI: Millä tavalla tämä virke perustellaan? Maaseudun tuotannollisen perustan kehittäminen tukee puolestaan ruokaturvan kehitystä.

Kehitysmaiden yritykset työllistävät kasvavassa määrin naisia. Naisten yrittäjyys on myös kasvussa. Naisten mahdollisuus koulunkäyntiin, yhdistettynä hyvään seksuaaliterveyteen, edistää naisten työllistymistä ja toimeentulon parantumista. Tämä edistää tasa-arvoa ja vaikuttaa lasten ravitsemukseen, terveyteen ja koulunkäyntiin myönteisesti sekä hillitsevät väestönkasvua. Ihmisoikeudet ja tasa-arvo toteutuvat paremmin yhteiskunnissa, joissa talous on avoin ja osallistava.

Kehitysyhteistyöhankkeet ja -ohjelmat, sekä kahdenvälisessä että erityisesti monenkeskisessä ja EU-yhteistyössä, ovat usein moniulotteisia siten, että ne sisältävät sekä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön elementtejä että aineksia muista sektoreista ja teemoista. Esimerkiksi liiketoimintaympäristön, liiketoimintapalvelujen ja yrittäjyyden kehittämiseen voidaan yhdistää ammatillista koulutusta, työturvallisuutta ja työterveyttä edistäviä aiheita sekä työnvälityksen ja yrittäjien sosiaaliturvan vahvistamista.

Suomi pyrkii vastaamaan kehitysmaiden kehityshaasteisiin luomalla synergiaa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön ja muun kehitysyhteistyön välille, erityisesti korruption vastaisen toiminnan ja koulutuksen kanssa.

3 Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimeenpano

KOMMENTTI: Heikossa asemassa olevia ihmisiä osallistavaa ja palvelevaa sekä heidän innovaatioitaan hyödyntävää liiketoimintaa ei mainita käytännön toimeenpanossa lainkaan. Yritysten ja kansalaisjärjestöjen vuoropuhelu ja yhteistyö on olennaista tämän tavoitteen toteutumiselle ja sitä tulisi tukea nykyistä enemmän. Samalla myös etelän ja pohjoisen välistä yhteistyötä tulisi tukea kokonaisvaltaisemmin esimerkiksi reilun kaupan edistämistyössä ja hankkeissa.

3.1 Maa- ja aluetason yhteistyö

Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön tulee vastata maatason tarpeisiin. Kehitysmaa identifioi itse omat kehitystarpeensa ja kirjaa ne köyhydenvähentämisuunnitelmaan tai kehitysstrategiaan. Kehitysmaan yhteistyökumppani ja Suomi kehittävät hankkeet ja ohjelmat yhdessä siten, että ne vastaavat todellisiin tarpeisiin.

Kehitysmaissa kumppanit ovat maiden hallitukset ja muut julkisen sektorin toimijat, yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunta. Julkisella sektorilla tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat ministeriöt, jotka vastaavat taloudesta, kaupasta, työllisyydestä, maataloudesta, luonnonvaroista, energiasta ja teknologiasta. Ne vastaavat politiikan, instituutioiden, rakenteiden ja järjestelmien kehittämisestä. Muut julkisen sektorin toimijat, kuten vienninedistämisorganisaatiot, kehittämisskeskukset, tutkimuslaitokset ja oppilaitokset, ovat myös olennaisia kauppaa tukevan kehitysyhteistyön kumppaneita.

Yksityisen sektorin yhteistyökumppanit ovat yrityksiä ja elinkeinoelämän järjestöjä. Järjestöjä voivat olla esimerkiksi kauppakamarit, kauppayhdistykset, tuottajayhdistykset ja yrittäjäyhdistykset sekä ammattiyhdistykset. KOMMENTTI: Hankkeissa tulisi edistää ILO:n kolmikantaperiaatteen toteutumista. Näistä monet ovat myös kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Osuuskunnat ovat tärkeitä sosiaalisen/yhteiskunnallisen yrityksen ja löyhemmän verkoston välimuotoja. Kansalaisjärjestöt, monenlaiset verkostot ja työpajat edistävät puolestaan ruohonjuuritason elinkeinotoimintaa, rakentavat kapasiteettia, kokoavat eri toimijoita yhteen ja voimaannuttavat myös helposti syrjäytyviä ryhmiä kuten vammaisia ihmisiä. Sekä kansalaisjärjestöt että yksityisen sektorin toimijat kiinnittävät kriittistä huomiota yhteiskunnallisiin epäkohtiin.

KOMMENTTI: Kansalaisjärjestöjen rooli jää hieman epäselväksi. Onko tarkoituksena esim. korvamerkitä kansalaisjärjestörahoitusta AFT-hankkeiksi?

Alueellisella tasolla yhteistyö keskittyy alueellisiin organisaatioihin. Alueellista kehitysyhteisyyttä voidaan tehdä myös kansainvälisten järjestöjen ja kansainvälisten ja alueellisten rahoituslaitosten kanssa. Näissä tarpeet analysoidaan alueellisesti ja kirjataan alueellisten organisaatioiden tai muiden toimijoiden strategioihin.

Afrikassa painopisteet ovat... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Etiopiassa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Keniassa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Tansaniassa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Mosambikissa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Sambiassa...

Aasiassa painopisteet ovat... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Nepalissa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Vietnamissa... Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön osalta Suomi keskittyy Afganistanissa...

Latinalaisessa Amerikassa painopisteet ovat... Keski-Aasiassa, Etelä-Kaukasuksella ja itäisen Keski-Euroopan alueella painopisteet ovat... Länsi-Balkanilla painopisteet ovat...

KOMMENTTI: Vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeet olisi syytä huomioida.

Ihmisoikeusperustaisuuden mukaisesti Suomi pyrkii maa- ja aluekohtaisessa työssään tukemaan yhteiskunnallisten toimijoiden keskinäistä tiedon ja näkemysten vaihtoa kauppaan liittyvistä kysymyksistä ja täten edistämään talouspoliittisen päätöksenteon osallistavuutta ja läpinäkyvyyttä.

3.2 Monenkeskinen ja EU-yhteistyö

Monenkeskisillä kauppa ja kehitysjärjestöillä ja kehitysrahoituslaitoksilla on keskeinen rooli kansainvälisen AFT-aloitteen ja itse AFT-toiminnan toteuttamisessa. Monenkeskisillä

kaupan ja kehityksen erityisjärjestöillä on merkittävää osaamista ja kilpailuetua AFT:n toimeenpanijoina. Monenkeskisten järjestöjen kautta kanavoitiin hieman yli kolmannes AFT-maksatuksista globaalisti vuonna 2009.

Monenkeskinen yhteistyön on keskeinen väylä myös Suomen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toteuttamiseksi. Osallistuminen monenkeskiseen yhteistyöhön mahdollistaa myös vaikuttamisen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön yleisten suuntaviivojen kehittelyyn OECD:n, WTO:n, YK:n ja muiden toimijoiden parissa. OECD:llä ja WTO:lla on lisäksi keskeinen rooli kansainvälisen AFT-aloitteen politiikkatason edistämiseksi, kun taas YK-järjestöt ja kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ovat keskittyneet selkeämmin tuen toimeenpanoon.

Monenkeskisten kauppaa ja kehitys -kysymyksiin erikoistuneiden järjestöjen toiminta vastaa sellaisiin maa- ja aluetason haasteisiin ja prioriteetteihin mihin ainoastaan kahdenvälisellä yhteistyöllä ei voida vastata. Kauppaa tukevassa kehitysyhteistyössä huomioidaan monenkeskisten kauppaneuvottelujen verkkaisesta etenemisestä seurannut voimakas alueellisten ja kahdenvälisen kauppasopimusten kasvu sekä kansainvälisten kauppaneuvotteluiden sisällössä on tapahtunut muutos. Muiden kuin tullessiin perustuvien kaupan esteiden ja sääntöjen merkitys on kasvanut niin tavara- kuin palvelukaupassa. Tällaisia esteitä tai sääntöjä ovat muun muassa tekniset määräykset ja standardit, monimutkaiset tullimenettelyt, terveys- ja kasvinsuojelumääräykset, alkuperäsäännöt, kaupan suoja- tai laajemmat kauppaaan liittyvät aiheet kuten investoinnit, julkiset hankinnat, kauppaa ja kilpailu tai henkisen omaisuuden suoja. Monenkeskisten järjestöjen kautta tuetaan köyhimpien kehitysmaiden kykyä neuvotella, toimeenpanna ja hyödyntää edellä mainittuja sääntöjä. **Samalla taataan myös kehitysmaiden poliittinen liikkumavara markkinoiden avaamiseksi asteittain ja säädellysti.**

Suomi ohjaa myös monenkeskistä AFT-tukea kilpailukykyisen tuotannollisen kapasiteetin vahvistamiseen, investointiympäristön kehittämiseen ja ohjelmiin, jotka auttavat tunnistamaan potentiaalisia investoijia sekä näitä toimimaan kehitysmaissa. Suomi edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa, eriarvoisuuden vähentämistä osana köyhyyden poistamista sekä ilmastokestävyyttä, vihreää taloutta ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomista myös monenkeskisessä yhteistyössä.

Suomen tärkeimmät monenkeskisen AFT-tuen kumppanit

Enhanced Integrated Framework (EIF) on WTO:ssa toimiva ohjelma, joka tukee vähiten kehittyneiden maiden integroitumista maailmantalouteen. Suomen Geneven-suurlähettiläs toimii EIF:n ohjausryhmän puheenjohtajana. Suomi toimii avunantajien koordinaattorina Sambiassa.

Kansainvälisen kauppakeskuksen (International Trade Centre, ITC) toiminnassa Suomi tukee naisia ja arvoketjuihin, maataloustuotekauppaan ja vihreään talouteen liittyviä hankkeita, jotka vähentävät köyhyyttä erityisesti Suomen kahdenvälisissä kumppanimaissa Afrikassa.

YK:n kauppaa- ja kehityskonferenssin (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD) toiminnassa Suomi tukee tutkimus- ja teknisen avun ohjelmia, erityisesti investointi-, yrityskehitys- ja ICT-ohjelmia sekä *Virtual Institute* -aloitetta. Lisäksi Suomi vahvistaa UNCTADin kauppaa ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvää toimintaa.

Maailman kauppajärjestön (World Trade Organization, WTO) teknisen avun rahastojen kautta Suomi tukee kehitysmaiden mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin kauppaneuvotteluihin, vahvistaa niiden kapasiteettia toimeenpanna sopimukset kansallisesti ja kehittää kauppaansa vastaamaan kansainvälisiä standardeja.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (Organisation for Economic Co-operation and Development) Suomi tukee järjestön kehitysapukomitean ja kauppakomitean yhteisen AFT-ohjelman toimeenpanoa sekä investointi- ja liiketoimintaympäristön kehittämishankkeita.

Suomi parantaa monenkeskisen tuen tuloksellisuutta kohdentamalla sen toimintansa jo vakiinnuttaneisiin järjestöihin, vähentämällä kumppanijärjestöjen määrää sekä kannustamalla järjestöjä läheisempään yhteistyöhön. **KOMMENTTI:Tämä on hyvä asia, koska se helpottaa toivottavasti AFT-hankkeiden vaikutusarviointia.** Suomi kannustaa järjestöjä tekemään yhteistyötä Suomen kahdenvälisen hankkeiden kanssa Suomen kahdenvälisissä kumppanimaissa. Lisäksi keskiössä ovat vähiten kehittyneet maat.

Ulkoasiainministeriö pyrkii solmimaan useampivuotiset rahoitussopimukset vakiintuneimpien kumppanijärjestöjen kanssa. Monenkeskisen kehitysyhteistyön strateginen analyysi ja johtopäätökset ohjaavat myös monenkeskisen AFT-työn suunnittelua.

Suomen pääkumppanit monenkeskisessä kauppaa tukevassa kehitysyhteistyössä ovat WTO:n teknisen avun ohjelma, Kansainvälinen kauppakeskus (ITC), YK:n kauppaa ja kehityskonferenssi (UNCTAD), *Enhanced Integrated Framework* -ohjelma sekä OECD investointi- ja liiketoimintaympäristön kehittämishankkeiden ja -ohjelmien osalta.

Suomi jatkaa aktiivista vaikuttamistaan EU:n yhteisen AFT-strategian kehittämiseen, seurantaan ja toimeenpanoon esimerkiksi EU:n kauppaa ja kehitys -asiantuntijatyöryhmän kautta. Osallistumalla EU:n kannanmuodostukseen Suomi vaikuttaa myös tätä kautta kansainvälisen AFT-aloitteen kehittämiseen WTO:ssa ja OECD:ssä. Lisäksi EU-yhteistyö on keskeinen kanava sekä AFT-aloitteen kehittämiseksi OECD:ssä ja WTO:ssa että monenkeskisten järjestöjen AFT-toimintaan.

Suomi seuraa EU:n AFT:n toimeenpanoa maa- ja alueatasolla ja pyrkii vaikuttamaan siihen EDF:n, DCI:n ja ENPI:n kautta. Vaikuttamisväylinä ovat komiteatyöskentely Brysselissä sekä edustustot maatasolla. Erityisesti EU:n ja AKT-maiden välisiin talouskumppanuussopimuksiin (EPA) liittyvät yhteisrahoitteiset AFT-tukipaketit ovat yksi potentiaalinen väylä Suomen alueelliselle AFT-tuelle. **Nykymuodossaan sopimukset eivät huomioi kehitysmaiden tarpeita ja neuvotteluasemaa riittävästi.**

3.3 Muut kumppanuudet

Kauppaa tukevaa kehitysyhteistyöhön osallistuu lukuisa joukko yhteistyökumppaneita. Suomen kahdenvälisen, alueellisen, monenkeskisen ja EU-yhteistyön lisäksi kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötä voivat toteuttaa muut ministeriöt ja valtionlaitokset, yritykset, elinkeinoelämän järjestöt, korkea-asteen oppilaitokset, tutkimuslaitokset, kansalaisjärjestöt ja muut vastaavat toimijat. Ulkoasiainministeriö tukee eri toimijoiden toteuttamaa kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötä monien kumppanuusinstrumenttien kautta:

- Suomalainen kehitysrahoitusyhtiö Finnfund (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä tarjoamalla pitkäaikaista riskirahoitusta liiketaloudellisesti kannattaviin hankkeisiin kehitysmaissa ja Venäjällä. Finnfundin erityisriskirahoitusinstrumentti laajentaa Finnfundin riskinottoa.
- Finnpartnership on liikekumppanuusohjelma, joka tarjoaa taloudellista tukea suomalaisten ja kehitysmaiden yritysten välisen pitkäaikaisten liikekumppanuuksien suunnitteluun ja toteutukseen sekä kehitysmaaliiketoimintaan liittyviä neuvontapalveluja.
- Korkotukiluotoilla/sekaluotoilla on tuettu sellaisen suomalaisen teknologian vientiä kehitysmaihin, jolla on kumppanimaan kehityksen kannalta huomattavia suotuisia

kehitysvaikutuksia. Useimmiten hankkeet ovat olleet julkisen sektorin hankkeita, ja niiden on pitänyt pääsääntöisesti olla liiketaloudellisesti kannattamattomia. Uusia korkotukiluotto/sekaluottohankkeita ei ole otettu 1.6.2012 jälkeen.

- Instituutioiden välisen yhteistyön instrumentti (IKI) mahdollistaa valtion laitosten ja virastojen osallistumisen kehitysyhteistyöhön, jonka tavoitteena on kehitysmaiden valtiollisten toimijoiden osaamisen vahvistaminen twinning-yhteistyön muodossa.
- Korkea-asteen oppilaitoksille on vastaava twinning-instrumentti HEI-ICI.
- Elinkeinoelämän toimijat, jotka ovat rekisteröityneitä yhdistyksiä tai säätiöitä, voivat hakea kansalaisyhteiskunnan toimijoille suunnattua kehitysyhteistyötukea voittoa tavoittelemattomiin kehitysyhteistyöhankkeisiin.
- Kehitysmaiden yritystoiminnan, kaupan tai muun taloudellisen kehityksen tutkimusta voidaan rahoittaa Suomen Akatemian kehitystutkimuksen kautta, tilaustutkimusten muodossa tai tukemalla tutkimuslaitoksia kuten YK-yliopiston WIDER-instituuttia tai eurooppalaista ECDPM-laitosta.
- Myös paikallisen yhteistyön määrärahaa (PYM) voidaan myöntää Finnpartnershipin tapaan kehitysmaissa toimiville yrityksille identifikaatiomissioiden ja toteutettavuusselvitysten tekoon, pitkäaikaisten liikekumppanuuksien rakentamiseen ~~sekä myös yritysten yhteiskuntavastuuhankkeisiin~~. KOMMENTTI: PYM-rahoille on jo nykyiselläänkin monta tärkeää käyttötarkoitusta: paikallisten kansalaisjärjestöjen, tutkimuslaitosten ja muiden toimijoiden tukeminen. Näiden toimijoiden tukeminen on keskeistä myös AFT-tavoitteiden saavuttamiseksi. Olisi syytä selvittää millä tavalla PYM-rahoitus eroaa Finnfundin ja Finnpartnershipin rahoituksesta. Yritysten yhteiskuntavastuuhankkeita tehdään usein markkinoinnillisista tai vapaaehtoiseen hyväntekeväisyyteen liittyvistä syistä ja niiden rahoittaminen kehitysyhteistyövaroin vaatii lisäperusteluja.

Suomalainen yhteiskunta osallistuu myös muihin keinoin kehitysmaiden taloudellisen kehityksen tukemiseen kuin virallisen kehitysavun muodossa. Reilu kauppa on kansalaisyhteiskunnan ja kehitysmaiden tuottajien maailmanlaajuinen kansanliike, jossa kehitysmaiden tuottajille maksetaan heidän tuotteistaan korvaus, joka suo heille mahdollisuuden tulla toimeen omalla työllään. Reilun kaupan -hankkeet ovat yksi konkreettinen keino toteuttaa toimintasuunnitelmaa, koska niissä tuottajat ovat tasavertaisia kumppaneita liiketoiminnassa ja ne lisäävät tuottajien mahdollisuuksia tuotteiden jatkojalostukseen. Sosiaaliset tai yhteiskunnalliset yritykset voivat työllistää kehitysmaissa helposti syrjäytyviin ryhmiin kuuluvia ihmisiä tai keskittyä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen oman liiketoimintansa ohella. Vastuullinen sijoittaminen kanavoi pääomaa sellaisiin sijoituskohteisiin, jotka edistävät sosiaalisten ja ympäristöongelmien ratkaisemista ja yhteisöjen hyvinvointia. Ihmiset voivat lisäksi yksityishenkilöinä, yhteisöinä ja yrittäjinä tehdä kehitysyhteistyöhön meneviä lahjoituksia, osallistua kansalaisaktivismiin ja toteuttaa yhteiskuntavastuuhankkeita kehitysmaissa. KOMMENTTI: Vastuullinen sijoittaminen jää tässä kohtaa hieman irralliseksi. Lisäksi Suomessa ei ole tällä hetkellä mitään työkaluja vastuullisen sijoittamisen määrittelyyn ja edistämiseen.

4 Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön seuranta ja raportointi

Ulkoasianministeriö seuraa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön tuloksellisuutta säännöllisesti. Ministeriö toteuttaa seuranta eri tasoilla ja muuttaa seurannan tulosten perusteella yhteistyötä tuloksellisempaan suuntaan vastaamaan paremmin

yhteistyökumppanin tarpeita.

Kauppaa tukevan kehitysavun määrällinen seuranta perustuu OECD:n kehitysaputilastointijärjestelmän (*Creditor Reporting System, CRS*) toimintaan. OECD on pyrkinyt kehittämään myös laadullista seurantaa. Keskeinen osa kansainvälistä AFT-aloitetta on WTO:ssa järjestettävä globaali AFT-monitorointikokous, joka on järjestetty vuosina 2007, 2009 ja 2011.

Suomen rahoittamat hankkeet, ohjelmat ja kumppanuudet – niin kahdenvälisellä, alueellisella, monenkeskisellä ja EU-tasoilla sekä eri toimijoiden välillä – perustuvat ja vastaavat paikallisiin tarpeisiin. Kunkin hankkeen, ohjelman ja kumppanuuden tulisi ammentaa seurantaindikaattorit kumppanimaan köyhyydenvähentämishjelmasta tai kehitysstrategiasta tai kumppaniorganisaation toimintastrategiasta. Hankkeiden, ohjelmien ja kumppanuuksien omia tuloksia ja vaikutuksiakin mittaavat indikaattorit ovat hanke/ohjelmakohtaisia eivätkä siksi ole keskenään vertailukelpoisia. Tärkeintä onkin se, että yhteistyön eri muotojen tuloksellisuutta ja vaikutuksia seurataan ja seurantaindikaattorit ovat sidoksissa kumppanimaan tai -organisaation omiin tavoitteisiin.

Kahdenväliseen, alueelliseen ja kumppanuusinstrumenttien kautta rahoitettavaan kauppaa tukevaan kehitysyhteistyöhön otetaan yksi yhteinen indikaattori: työpaikkojen määrä, sekä kokonaismäärä että sukupuolierotellut tiedot. Tämän lisäksi hankkeisiin ja ohjelmiin otetaan kunkin tavoitteen (tavoite 1–4) mukainen seurantaindikaattori. Jos hanke tai ohjelma katsotaan kärkitemaan kuuluvaksi, siihen otetaan myös kyseisen kärkiteeman oma seurantaindikaattori. Näin ollen kaikissa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön hankkeissa, ohjelmissa ja kumppanuuksissa pitäisi olla yksi yhteinen indikaattori ja yksi tai kaksi tavoite- ja kärkiteemakohtaista muuta indikaattoria. Monenkeskisten järjestöjen tulosten seuranta perustuu järjestöjen omiin seurantamekanismeihin. Suomi rohkaisee monenkeskisiä järjestöjä ottamaan toimintansa indikaattoreiksi työpaikkojen lukumäärän, nettovientitulot ja suorat ulkomaiset sijoitukset.

Hankkeet, ohjelmat ja kumppanuudet raportoivat tuloksistaan omien sykliensä ja käytäntöjensä mukaisesti, vähintään kuitenkin kerran vuodessa. Kauppaa tukevan kehitysyhteistyö toimintasuunnitelman tuloksellisuudesta raportoidaan kehitysyhteistyön yleisen tulosraportoinnin osana. Tuloksista raportoidaan vuosittain ulkoasiainministeriön kauppa ja kehitys -tiimissä, Arkki-järjestelmään sekä tarvittaessa kehityspoliittisessa ohjausryhmässä tai muilla foorumeilla. **KOMMENTTI: Seuraava evaluaatiovuosi tulisi jo määritellä.**

Ulkoasiainministeriö raportoi kauppaa tukevasta kehitysyhteistyöstä osana ministeriön virallisia kertomuksia hallitukselle ja eduskunnalle. Myös kehityspoliittinen toimikunta seuraa Suomen kehitysyhteistyötä, mukaan lukien kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimeenpanoa.

Ulkoasiainministeriön osastojen välinen kauppa ja kehitys -tiimin kokoukset ovat luonteva tilaisuus, jossa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman toimeenpanosta voidaan keskustella esimerkiksi vuosittain. **KOMMENTTI: Lisäksi toimeenpanosta tulisi keskustella keskeisten sidosryhmien kanssa esim. kauppa ja kehitys -toimikunnan laajan kokoonpanon kokouksissa ja kehityspoliittisessa toimikunnassa.**

Äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja ihmisarvoisen elämän turvaaminen kaikille YK:n vuosituhattulistuksen kehitystavoitteiden mukaisesti

Oikeus työhön
Oikeus riittävään elintasoon
Oikeus kehitykseen

Ihmisoikeuksia edistävä, demokraattinen ja vastuullinen yhteiskunta

Osallistava ja työllistävä vihreä talous

Luonnonvarojen kestävä hallinta ja ympäristönsuojelu

Inhimillinen kehitys

Yksityinen sektori luo investoimalla ihmisarvoisia työpaikkoja ja yrittäjyyden mahdollisuuksia kaikille ihmisille

TAVOITE 1
Liiketoimintaympäristö edistää yksityisen sektorin toimintaa

KÄRKITEEMA: Köyhiä ihmisiä osallistava liiketoiminta
KÄRKITEEMA: Naisyrittäjyys

TAVOITE 2
Kehitysmaat kehittyvät kaupasta ja investoinneista

KÄRKITEEMA: Köyhimpien maiden kapasiteetin vahvistaminen kv. kauppaneuvotteluihin osallistumiseksi
KÄRKITEEMA: Alueellinen rajakauppa
KÄRKITEEMA: Kestävät yksityiset investoinnit

TAVOITE 3
Taloudellinen toiminta perustuu luonnonvarojen kestäväan käyttöön

KÄRKITEEMA: Köyhiä ihmisiä osallistavat arvoketjut maa- ja metsätaloudessa
KÄRKITEEMA: Uusiutuva energia

TAVOITE 4
Ihmisten osaaminen tuottaa innovatiivista taloudellista toimintaa

KÄRKITEEMA: Tietotekniikan käyttö innovatiivisen taloudellisen toiminnan kehittämiseksi

KEHITYSYHTEISTYÖ

Liike-elämä Pankit ja rahoitus Kuljetus	Kauppapolitiikka ja kv. kaupan säännöt Alueelliset kauppasopimukset Monenkeskiset kauppaneuvottelut	Maa-, metsä- ja kalatalous Energian tuotanto ja jakelu Teollisuus ja kaivannaistoiminta Palvelut	Informaatioyhteiskuntakehitys Ammatillisten taitojen kehittäminen
---	---	---	--

Hyvä hallinto
Demokratia
Ihmisoikeudet

Koulutus
Terveystieteet
Sosiologia
DS
AI
VI
HI
S

Yhteiskunnallisuus, nuorten ja ammatillisten kehittäminen